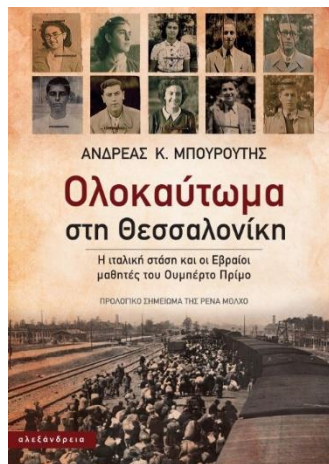

ΑΝΔΡΕΑΣ Κ. ΜΠΟΥΡΟΥΤΗΣ

ΟΛΟΚΑΥΤΩΜΑ ΣΤΗ ΘΕΣΣΑΛΟΝΙΚΗ
Η ιταλική στάση και οι Εβραίοι μαθητές του Ουμπέρτο Πρίμο

Εκδόσεις Αλεξάνδρεια, Αθήνα Μάιος 2020.
Πρόλογος Ρένα Μόλχο

Προπολεμικά, η ιταλική παρουσία στη Θεσσαλονίκη ήταν διαρκής χάρη στην επαφή των Ιταλών με αρκετούς Εβραίους που είχαν διατηρήσει την ιταλική υπηκοότητα. Η μακρόχρονη αυτή σχέση κλονίστηκε το 1938 με την εφαρμογή στην Ιταλία των φυλετικών-ρατσιστικών νόμων που εξοβέλιζαν τους Εβραίους

από τη δημόσια ζωή.

Το πρώτο μέρος του βιβλίου εξετάζει τη σχέση των Ιταλών με ένα μέρος της εβραϊκής κοινότητας μέχρι το ξέσπασμα του πολέμου. Το χρονικό του διωγμού των Εβραίων από τους Ναζί και του εκτοπισμού τους στο Άουσβιτς, από τον Μάρτιο του 1943, παρουσιάζεται με αναφορές κυρίως από τα ιταλικά αρχεία, ενώ διαλύονται οι αμφίσημες ενέργειες των Ιταλών διπλωματών για τη διάσωση ορισμένων από αυτούς. Η διαδικασία μεταφοράς στην Αθήνα και προσωρινής διάσωσης περίπου 350 Εβραίων, μερικοί εκ των οποίων απέκτησαν την τελευταία στιγμή την ιταλική υπηκοότητα, εξετάζεται υπό το πρίσμα νέων στοιχείων. Υπάρχουν άραγε "ήρωες" σε αυτή την ιστορία, όπως ο πρόξενος Ζαμπόνι, ή υπάρχουν σκιές στις ενέργειές τους; Μπορούν μερικές "καλές" πράξεις να σβήσουν είκοσι χρόνια φασισμού αλλά και στοχοποίησης των Εβραίων;

Το δεύτερο μέρος του βιβλίου αφηγείται τις ιστορίες δέκα Εβραίων μαθητών της Θεσσαλονίκης και ενός δικηγόρου, του Δημήτρη Σπηλιάκου, που έγινε "Δίκαιος των Εθνών". Κατά τη διάρκεια της Κατοχής η φοίτηση Εβραίων στα ιταλικά σχολεία, όπως το γυμνάσιο-λύκειο Ουμπέρτο Πρίμο, είχε απαγορευτεί από τους Ιταλούς. Μόνον ελάχιστοι κατόρθωσαν να συμμετάσχουν ως "ιδιωτικώς εκπαιδευθέντες" στις απολυτήριες εξετάσεις του 1941 και του 1942. Κάποια από τα παιδιά ακολούθησαν την κοινή μοίρα των Εβραίων και χάθηκαν στα κρεματόρια του Άουσβιτς-Μπίρκεναου. Ένα από αυτά κατάφερε να επιζήσει και η μαρτυρία του είναι συγκλονιστική. Μερικά σώθηκαν χάρη στη βοήθεια Ελλήνων χριστιανών φίλων. Όλες μαζί οι ιστορίες δίνουν όνομα και μορφή σε ανθρώπους που διώχτηκαν και σε πολλές περιπτώσεις δολοφονήθηκαν. Δεν αποτελούν απλώς μέρος μιας μακάβριας στατιστικής ή ενός πλήθους αριθμών. Είναι άνθρωποι με σάρκα και οστά, σε νεαρή ηλικία, κι έχουν ονόματα: είναι η Εσθήρ, οι τρεις νεαροί Αλμπέρτο, η Λαελίτα, ο Δανιήλ, η Λυδία, ο Κλαύδιος, ο Τζιοβάνι και η μικρή Μπιάνκα. Όλοι τους ήταν παιδιά της Θεσσαλονίκης, αυτή ήταν η πόλη τους, αυτή και η πατρίδα τους.

(Από την παρουσίαση στο οπισθόφυλλο του βιβλίου)